

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О. М. Лазаревського

Кафедра археології, історії України та краєзнавства

ПОГОДЖЕНО
Протокол №__ від «__» _____ 2020 р.
Завідувач кафедри
_____ проф. Острянка А. М.

СИЛАБУС
навчального курсу
«Методика викладання українознавчих дисциплін у ЗВО»

ОС «Магістр»
галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**
спеціальності: **014.03 Середня освіта (Історія)**

Форма навчання – денна
Форма підсумкового контролю – екзамен

Викладач – Дорохіна Тамара Федорівна, доцент кафедри історії України,
археології, етнології та краєзнавства
Тел.: моб. +38(050)64-04-032.
E-mail: tamara-turenok@ukr.net
Години консультацій – щосереди 12.00.-13.00.

1. Анотація курсу

Навчальний курс «Методика викладання українознавчих дисциплін у ЗВО» розрахований на студентів закладів вищої освіти історичних спеціальностей з урахуванням наявності у них базового рівня знань (освітній рівень «бакалавр»), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки магістра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Курс «Методика викладання українознавчих дисциплін у ЗВО» для студентів V курсу розрахований на II-й семестр, передбачає 26 лекційних, 14 практичних години, а також 80 годин самостійної роботи (4 кредити). У змісті курсу можна виділити три змістові модулі.

Зміст першого модулю «Загальні засади теорії та методики викладання курсів українознавчих дисциплін у ЗВО» включає:

- визначення мети та завдань курсу «Методика викладання українознавчих дисциплін у ЗВО»;
- ознайомлення зі структурою викладання українознавчих дисциплін в Навчально-науковому інституті історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського;
- ознайомлення зі стандартизацією підготовки фахівців у ЗВО та формами розвитку стандартизації в сучасній вищій школі;
- ознайомлення з державним стандартом освіти (ДСО), освітньо-кваліфікаційною характеристикою (ОКХ), Законом України про вищу освіту та реформами освіти і науки 2020 року;
- визначення особливостей навчально-методичного забезпечення курсів з українознавчих дисциплін, шляхів створення навчально-методичного комплексу українознавчих дисциплін.

Зміст другого модулю «Методичні засади викладання українознавчих курсів у вищій школі» включає:

- ознайомлення з основними формами організації навчального процесу в системі вивчення українознавчих курсів;
- ознайомлення з науково-дослідною роботою студентів, формами, видами та методами її організації;
- опанування навиками організації курсового й дипломного проектування, підготовкою до написання магістерської роботи як кваліфікаційного дослідження;
- оволодіння технологією планування та організації самостійної роботи студентів з українознавчих дисциплін;
- ознайомлення з видами та формами організації індивідуальної роботи студентів, підготовкою до контрольних заходів;
- опанування методологічними основами викладання українознавчих дисциплін у ЗВО;
- ознайомлення з інноваційними технологіями при викладанні українознавчих дисциплін, методами та формами активізації навчально-пізнавальної роботи студентів, інтерактивними методами навчання;
- формування навчально-творчої діяльності викладачів українознавчих дисциплін;

- опанування дидактичними іграми в системі управління навчально-творчою діяльністю студентів;
- опанування технологіями, видами контролю і оцінки знань та умінь студентів;
- оволодіння методами реалізації основних напрямків виховної роботи через українознавчі дисципліни;
- опанування навиками складання індивідуального плану роботи викладача, планування позаурочних заходів вчителів-предметників з українознавчої тематики, а також роботою куратора навчальної групи;
- визначення місця та ролі українознавства в системі вищої освіти;
- формування через українознавство компетенцій майбутніх викладачів українознавчих дисциплін у ЗВО.

Зміст третього модулю «Організація педагогічної практики магістрантів» включає:

- визначення особливостей формування педагогічних знань та умінь студентів у процесі проходження педагогічної практики;
- усвідомлення значення та з'ясування завдань педагогічної практика в системі професійної підготовки викладача українознавчих дисциплін;
- аналіз організації різних видів практики з метою формування у студентів практичних умінь та навиків;
- ознайомлення з методичними рекомендаціями щодо проходження педагогічної практики та оформлення звітної документації;
- оволодіння навиками підведення підсумків педагогічної практики, критеріями оцінювання знань, умінь та навичок студентів-практикантів.

У процесі викладання матеріалу значну увагу приділено удосконаленню педагогічної майстерності при викладанні українознавчих дисциплін, виконанню практичних завдань, пов'язаних з методичним забезпеченням навчальних курсів та педагогічної діяльності загалом. Належна увага приділена елементам риторичної майстерності, мотивації вивчення предметів, національно-патріотичному вихованню студентської молоді через українознавчі дисципліни. Вивчаючи курс «МВУД у ЗВО», майбутні викладачі отримують навиками, досвід самостійної та індивідуальної роботи через виконання практичних завдань, підготовку та проведення різного роду дидактичних ігор, а також опановують методологію підходів та рекомендацій щодо написання курсових, кваліфікаційних робіт, проходження педагогічної практики. Формою підсумкового контролю якості знань, навичок, вмінь студентів є екзамен.

2. Передреквізити курсу

Для освоєння змісту навчального курсу необхідно засвоїти навчальний матеріал з українознавчих дисциплін (історія України, етнографія та етнологія України, українознавство, краєзнавство, історична географія та ін.), загальнотеоретичних основ педагогіки, а також мати досвід проходження педагогічної практики в школах.

3. Постреквізити курсу

Після вивчення дисципліни силабусу отримані студентом знання, вміння та навички будуть необхідні для засвоєння навчального матеріалу магістратури з педагогіки вищої школи, методики викладання українознавчих дисциплін у закладах вищої освіти, педагогічної майстерності викладача вищої школи.

4. Мета та завдання курсу

Метою курсу є забезпечення засвоєння магістрантами теоретичних основ методики викладання українознавчих дисциплін у ЗВО, проведення науково-пошукової роботи, керівництва дослідницькою роботою студентів; організація навчально-виховного процесу ефективними формами, методами та прийомами навчання на сучасному етапі розвитку вищої освіти; розвиток у майбутніх фахівців критичного педагогічного мислення, виховання важливих фахових рис особистості.

Завданнями вивчення дисципліни «Методика викладання українознавчих дисциплін у ЗВО» є:

- сформувані знання ключових понять методології та методики викладання українознавчих дисциплін;
- ознайомити майбутніх фахівців із теоретичним матеріалом українознавчої освіти: максимально наблизити систему знань, методику їх викладання та засвоєння до завдань національно-патріотичного пізнання, самопізнання та виховання;
- розібратися і практично використовувати організаційні форми і методи викладання українознавчих дисциплін;
- набути навиків складання навчальних планів, програм, методичних посібників тощо;
- опанувати методи, прийоми і засоби організації та проведення лекційних, практичних занять;
- ознайомити із специфікою організації науково-дослідної роботи з українознавства;
- з'ясувати закономірності і принципи викладання українознавчих дисциплін;
- навчити раціонально і ґрунтовно організовувати самостійну та індивідуальну роботу студентів;
- ознайомити магістрів з технологією організації позанавчальної українознавчої та виховної роботи у ЗВО;
- розібратися з плануванням навчально-виховного процесу у ЗВО, розробкою програмно-методичного забезпечення українознавчих курсів;
- виховати особистісні якості майбутнього педагога, відповідальне ставлення до виконання обов'язків викладача;
- ознайомити магістрантів з вимогами щодо проходження педагогічної практики у ЗВО, підготовкою навчально-методичних матеріалів для проведення занять зі студентами та звітної документації;
- мотивувати студентів постійно займатися самоосвітою, саморозвитком, самовдосконаленням;

- мобілізувати інтелектуальні ресурси майбутніх педагогів для вироблення гуманістичної професійної позиції;
- сформувати почуття професійної відповідальності за наслідки взаємодії зі студентами.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є актуалізація нових підходів до підготовки педагогічних кадрів для вищої школи, спрямованих на формування у майбутніх викладачів загальної й педагогічної культури, спеціальних знань та вмінь, достатніх для виконання професійних обов'язків – викладача українознавчих дисциплін. У процесі навчання магістранти оволодівають: теоретичними засадами методики викладання у вищій школі; специфікою методів викладання у структурі процесу навчання у вищій школі; психолого-педагогічними умовами впровадження освітніх технологій викладання фахових дисциплін у вищій школі; методичними основами викладання фахових дисциплін у вищій школі; методологічними основами викладання фахових дисциплін у вищій школі; дидактичними основами управління навчально-творчою діяльністю здобувачів вищої освіти.

5. Компетенції

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Сьогодні висуває високі вимоги до магістра-українознавця – особистості елітарного типу, яка має володіти низкою сформованих фахових компетентностей, тобто магістр повинен мати не лише ґрунтовні знання, сформовані вміння й навички, а, що найголовніше, застосовувати їх у професійній діяльності, а також швидко реагувати на зміни в науці, технологіях.

При складанні іспиту з курсу «МВУД у ЗВО» магістранти мають виявити компетентність у таких питаннях:

- законодавчі акти України про вищу освіту, теоретичні, методичні та методологічні основи дидактики викладання українознавчих дисциплін
- структура і зміст навчального процесу у ЗВО, особливості роботи викладача, адміністрації інституту(університету);
- сучасні педагогічні ідеї, технології, форми і методи навчання;
- вимоги до викладання українознавчих дисциплін ЗВО, філософія українознавства;
- зміст курсів українознавчих дисциплін у ЗВО, навчальних планів, програм, навчальних посібників;
- сучасні методики проведення українознавчих досліджень;
- професійна мова фахової галузі знань;
- аналіз наукової і методичної літератури;
- критичне оцінювання існуючих українознавчих концепцій, побудова нових;

- використання сучасних методів пошуку, обробки і використання інформації, інтерпретація і адаптація;
- компонування змістового навантаження окремих занять з українознавчих дисциплін;
- використання ефективних форм і методів викладання в процесі вивчення українознавчих дисциплін, активізація пізнавальної діяльності студентів;
- планування і організації самостійної та індивідуальної роботи, навчально-наукових конференцій, педагогічної практики, випускних кваліфікаційних робіт тощо;
- контролювання та об'єктивна оцінка знань, умінь і навичок студентів;
- вміння раціонально добирати, а в разі необхідності, самостійно розробляти дидактичний матеріал, наочність тощо до занять у відповідності до їхньої пізнавальної мети;
- організація позаурочної українознавчої виховної роботи;
- ефективне використання технічних засобів навчання для проведення занять.

Отже, після опанування курсом МВУД у ЗВО магістрант повинен **вміти:**

- розробити навчально-методичний комплекс відповідних дисциплін: навчальну та робочу навчальну програму, індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів, контрольні роботи з навчальних дисциплін, перелік питань до заліку (екзамену), питання до колоквиуму, екзаменаційні білети, конспект лекцій;
- розробити план роботи куратора академічної групи, план індивідуальної роботи викладача;
- скласти тематичний план циклу занять (модуля) та плани-конспекти занять з урахуванням умов навчання і рівня підготовки студентів-істориків, українознавців, визначати мету, провідну ідею заняття з урахуванням ступеня навчання та місця цього заняття в циклі занять (модулів);
- добирати, подавати навчальний матеріал, який би містив найрізноманітніші відомості про досягнення, діяльність українців та українства світу в усіх галузях політики, науки і виробництва, культури і мистецтва тощо;
- обирати ефективні прийоми досягнення визначеної мети з урахуванням рівня підготовки студентів;
- визначати типи практичних завдань і послідовність їх виконання згідно з етапами оволодіння навчальним матеріалом;
- створювати необхідні допоміжні засоби навчання;
- забезпечувати навчальну діяльність студентів згідно з планом заняття;
- вносити корективи в план заняття з урахуванням конкретної ситуації, що склалася;
- вчити студентів найбільш раціональним прийомам самостійної роботи над матеріалом у позааудиторній роботі;
- раціонально поєднувати на занятті колективні та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них;

- здійснювати методичний аналіз навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння та добору оптимальних шляхів попередження помилок;
- спостерігати, аналізувати, узагальнювати досвід викладачів, переносити ефективні прийоми та форми роботи в практику своєї педагогічної діяльності;
- реалізовувати загальноосвітній, розвивальний, виховний, українознавчий потенціал навчального матеріалу заняття;
- вирішувати засобами українознавчих дисциплін завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного, громадського виховання студентів
- організувати позакласні тематичні виховні заходи;
- визначати складові професійної компетентності педагога вищої школи;
- володіти механізмами своєї професійної кваліфікації та технологічно-методичної компетентності.

Основними методами навчання, що відповідають цілям вивчення дисципліни є: елементи проблемного навчання (проблемний виклад, варіативний виклад, частково-пошуковий метод), що реалізуються на лекційних заняттях; елементи навчально-дослідницької діяльності та творчого підходу, реалізовані на семінарських заняттях, при виконанні самостійної роботи та практичних завдань; словесні (лекція, бесіди, дискусії, консультації); наочні (демонстрація); інтерактивні (евристична бесіда, проблемна або нетрадиційна форма лекції та ін.).

6. Організація навчання

Інформаційний обсяг та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Загальні засади теорії та методики викладання курсів українознавчих дисциплін у ЗВО						
Тема 1. Предмет, мета, завдання курсу «Методика викладання українознавчих дисциплін у ЗВО»	11	2	2			4+3
Тема 2. Стандартизація підготовки фахівців у ЗВО	5	2				3
Тема 3. Особливості навчально-методичного забезпечення курсів з українознавчих дисциплін	8	4				4
Разом за змістовим модулем 1	24	8	2			11+3
Модуль 2. Методичні засади викладання українознавчих курсів у ЗВО						
Тема 4. Основні форми організації навчального процесу в системі вивчення українознавчих курсів	16	4	2			7+3

Тема 5. Планування та організація самостійної роботи студентів з українознавчих дисциплін	6	2			4
Тема 6. Методологічні основи викладання українознавчих курсів у ЗВО	16	2	4		4+6
Тема 7. Навчально-творча діяльність у системі підготовки викладачів українознавчих дисциплін	12	2	2		5+3
Тема 8. Контроль і оцінка знань та умінь студентів	6	2			4
Тема 9. Реалізація основних напрямків виховної роботи через українознавчі дисципліни	10	2			8
Тема 10 . Українознавство в системі вищої освіти	16		4		6+6
Разом за змістовим модулем 2	82	14	12		38+18
Змістовний модуль 3. Організація педагогічної практики					
Тема 11. Особливості формування педагогічних знань та умінь студентів у процесі проходження педагогічної практики	14	4			10
Разом за змістовим модулем 3	14	4			10
Усього годин	120	26	14		59+21

7. Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Дидактичні основи викладання українознавчих дисциплін</p> <p><i>Практичне завдання:</i></p> <p>1. Розробити структуру викладання українознавчих дисциплін в Навчально-науковому інституті історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського.</p> <p>2. Розробити професійно-кваліфікаційну модель (характеристику) викладача українознавчої дисципліни (за вибором).</p> <p>3. Скласти анотацію на підручник з українознавчої дисципліни (за вибором)</p>	2
2	<p>Дидактичні засади кредитно-модульної системи навчання у ЗВО</p> <p><i>Практичні завдання:</i></p> <p>1. Проаналізувати та оформити письмово характеристику навчального плану вашої спеціальності, його структуру. Чи є така структура, на вашу думку, оптимальною? Ваші поради щодо складання навчального плану.</p>	2

	<p>2. Ознайомитися з навчальною програмою з українознавчої дисципліни (за вибором) та скласти на неї анотацію. Проаналізувати програму з огляду дотримання вимог кредитно-модульної системи навчання.</p> <p>3. Розробити робочу навчальну програму з обраного вами курсу українознавчої дисципліни, зважаючи на навчальну програму.</p>	
3	<p>Форми організації та методи навчання у вищій школі Інноваційні педагогічні технології активізації навчання</p> <p><i>Практичні завдання:</i></p> <p>1. З огляду на тематику лекцій (семінарів) для будь-якого модулю обраного курсу представити методичні рекомендації щодо застосування методів, прийомів та засобів викладання матеріалу. Оформити зразок проблемного викладу матеріалу (нетрадиційного) для однієї з тем модулю.</p> <p>3. Дидактичний тренінг: підготувати та провести лекційне (семінарське) заняття із застосуванням методу проблемного (нетрадиційного) викладу матеріалу.</p>	4
4	<p>Навчально-творча діяльність у системі підготовки викладачів українознавчих дисциплін</p> <p><i>Реферативні читання:</i></p> <p>«Теорія поетапного формування творчого досвіду», «Трактування поняття творчість у різних світоглядних, філософських системах», «Дидактичні ігри в системі управління навчально-творчою діяльністю студентів» та ін.</p> <p><i>Практичні завдання:</i></p> <p>1. Розробити дидактичну гру («Брейн-ринг», «Що, де, коли» та ін.) з обраної українознавчої дисципліни.</p> <p>2. Розробити організаційну модель системи поетапного контролю знань студентів з використанням нетрадиційних ігрових форм навчально-творчої діяльності.</p> <p>3. Дидактичний тренінг: підготувати та провести контрольне заняття з обраного курсу, застосовуючи нетрадиційні форми та методи проведення контролю за модульно-рейтинговою технологією.</p>	2
5	<p>Українознавство в системі освіти. Виховна робота зі студентами</p> <p><i>Практичні завдання:</i></p> <p>1. Скласти індивідуальний план роботи викладача.</p> <p>2. Розробити план роботи куратора навчальної групи</p>	4

	на н.р. 3. Дидактичний тренінг: розробити та провести позаурочний тематичний захід для студентів (напрямок виховання: національно-патріотичне).	
	Разом	14

8. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	<p>Змістовний модуль 1. Теоретичні основи викладання курсу «Методика викладання українознавчих дисциплін у ВНЗ».</p> <p>Психолого-педагогічні та соціальні аспекти підготовки кадрів гуманітарного профілю.</p> <p>Професійно-кваліфікаційна модель вчителя (загальні вимоги до кваліфікації). Професійно-кваліфікаційна характеристика викладача історії та українознавчих дисциплін для кожного освітньо-кваліфікаційного рівня.</p> <p>Дидактичні основи педагогічного процесу.</p> <p>Структура і зміст навчального процесу у ВНЗ, особливості роботи викладачів, завідувача кафедри, деканату, адміністрації.</p> <p>Законодавчі акти України, що регулюють організацію навчально-виховного процесу у ВНЗ: Закон України «Про вищу освіту», Постанова КМУ «Про розроблення державних стандартів вищої освіти» (Додаток до Постанови КМУ «Вимоги до державних стандартів вищої освіти»), Закон України «Про мови», Національна програма «Діти України», Концепція виховання дітей і молоді в національній системі освіти, Загальна декларація прав людини, Положення про державний вищий заклад освіти.</p> <p>Перелік основних нормативно-законодавчих актів і документів з охорони праці у закладі освіти.</p> <p>Основні нормативні документи Болонського процесу.</p> <p>Вимоги Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).</p>	14 11+3
2	<p>Модуль 2. Методичні засади викладання українознавчих курсів у вищій школі.</p> <p>Методологічні аспекти організації модульно-рейтингового навчання і підготовки кадрів.</p> <p>Система мотивації студентів в умовах кредитно-</p>	56 38+18

модульної системи навчання.

Методика проведення тестування та коректна інтерпретація їх результатів. Організація проведення державних кваліфікаційних іспитів.

Поняття «досвід роботи викладача», «передовий педагогічний досвід у вищій школі» (навести приклади). Нові педагогічні технології вивчення українознавчих дисциплін та методики їх викладання. Перспективні дослідження на сучасному етапі розвитку МВУД у вищій школі. Педагогічний експеримент.

Створення умов для організації модульного вивчення навчальних курсів. Навчально-методичні посібники та підручники з українознавчих дисциплін. ТЗН у навчальному процесі.

Критерії оцінювання лекції і лекційної майстерності.

Критерії оцінювання якості проведення практичного заняття.

Наукова робота студентів – важливий чинник ефективності професійної підготовки педагогів-українознавців.

Аспекти дослідження ефективної організації самостійної роботи студентів у вищій школі: педагогічні основи організації самостійної роботи студентів; контроль за самостійною роботою студентів; керівництво аудиторною і поза аудиторною самостійною діяльністю студентів; організація самостійної роботи студентів педагогічних закладів різного рівня акредитації.

Особливості застосування методів і засобів навчання у вищій школі.

Шляхи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення українознавчих дисциплін.

Взаємозв'язок дидактичної мети, методів, форм організації навчання.

Критерії та рівні творчої діяльності студента-українознавця.

Співвідношення понять «педагогічна творчість» та «пізнавальна діяльність».

Організація навчально-дослідної роботи студентів.

З'ясувати поняття «моніторинг навчання», «діагностика знань і вмінь», «методи контролю», «модульно-рейтингова система оцінювання», «критерії оцінювання».

Мотивація і стимули відмінного навчання студентів і ефективної роботи викладачів.

	<p>Українознавство в системі вищої освіти України: проблеми, підходи, перспективи. Українознавство як наука, як навчальна дисципліна та методологія освітньо-виховного процесу. Філософсько-гуманістичні основи українознавства.</p> <p>Оптимізація викладання українознавства у педагогічних вузах. Роль українознавчих дисциплін у професійному та духовному становленні майбутніх вчителів. Українознавчий аспект змісту педагогічної освіти.</p> <p>Концепція викладання українознавства в системі педагогічної освіти. Українознавство як основа формування компетенцій майбутніх викладачів ВНЗ щодо викладання українознавчих дисциплін у вищій школі</p> <p>Завдання національного виховання студентської молоді у ВНЗ. Структурна схема системи виховної роботи у ВНЗ.</p> <p>Використання українознавчих дисциплін у розвитку естетичної культури молоді. Формування особистості громадянина на українознавчих засадах.</p>	
3	<p>Змістовний модуль 3. Організація педагогічної практики</p> <p>Педагогічна практика – одна з основних форм професійного становлення майбутнього вчителя, органічна складова єдиного навчально-виховного процесу.</p> <p>Формування професійних педагогічних вмінь. Мета та завдання педагогічної практики.</p> <p>Права та обов'язки студентів магістратури при проходженні педагогічної практики.</p>	10
	Разом питання змістовних модулів + семінарські заняття	59+21=80

Студенти виконують реферативні завдання, презентації, міні-дослідження з обраної проблематики за погодженням із викладачем.

9. Порядок оцінювання

Поточне тестування та самостійна робота												Сума
Види навчальної роботи	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2							Змістовий модуль 3	100
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T'10	T11	
лекції	-			-	-	-	-	-	-		-	-

прак. заняття	теорет. пит.	2	-	-	2	-	2(2)	2	-	-	2(2)	-	10
	прак. завд.	4	-	-	5	-	7	7	-	-	7	-	30
самост. роб.		5			15						5	25	
колоквіум												10	
екзамен												25	

Критерії оцінювання знань студентів за вимогами ЄКТС

- а) відповідь на практичному занятті (до 2 балів)
- б) виконання практичних завдань (до 4-7 балів)
- в) самостійна робота (до 25 балів)
- г) відповідь на колоквіумі (до 10 балів)
- д) відповідь на екзамені (до 25 балів)

Відповідь на практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

2 бали – студент у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні практичних завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

4–7 балів – практичне завдання виконане повністю відповідно до встановлених вимог.

Самостійна робота з курсу «МВУД у ЗВО» включає ведення конспекту питань, запропонованих для самостійного опрацювання студентами, підготовка теоретичних питань на практичні заняття та виконання практичних завдань..

Самостійна робота оцінюється залежно від модуля: 5, 15, 5 балів.

Допускається використання матеріалів інтернет-ресурсів (не більше 3-ох позицій) з обов'язковим включенням їх точної адреси до списку літератури.

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
-------------	----------	--	--

11. Політика курсу.

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час. Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі, а також у конкурсі педагогічної майстерності.

12. Політика академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності студентами передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

13. Питання до колоквиуму

1. Українознавство в системі вищої освіти.
2. Українознавчий аспект змісту педагогічної освіти.
3. Мета, предмет та завдання курсу «МВУД у ЗВО».
4. Основні проблеми при викладанні дисциплін українознавчого циклу.
5. Міжпредметні зв'язки українознавчих курсів.
6. Структура українознавчих дисциплін Навчально-наукового інституту історії, етнології та правознавства імені О. М. Лазаревського.
7. Вимоги та особливості створення навчально-методичного комплексу українознавчих дисциплін.
8. Структурно-логічна схема узгодження при викладанні українознавчих дисциплін.
9. Основні форми організації навчального процесу у вищій школі.
10. Лекція, її функції і класифікація.
11. Загальні рекомендації до лектора при викладанні українознавчої тематики.
12. Практичне заняття, його мета, функції і структура.
13. Організація проведення практичного (семінарського) заняття з українознавчих дисциплін.

14. Організація науково-дослідної роботи студентів в Інституті історії з українознавчої тематики.
15. Науково-дослідницький аспект курсової роботи. Структура та вимоги до оформлення.
16. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження. Структура та вимоги до оформлення.
17. Мета і завдання самостійної роботи студентів, її форми.
18. Мета і завдання індивідуальної роботи студентів, її форми.
19. Класифікація методів навчання та вимоги до їх вибору.
20. Критерії вибору методів навчання при викладанні українознавчих дисциплін.
21. Інноваційні технології при викладанні українознавчих дисциплін.
22. Методи та форми активізація навчально-пізнавальної роботи студентів.
23. Нетрадиційні заняття з українознавчих дисциплін.
24. Методика оцінювання знань, умінь і навичок студентів.
25. Види контролю, його функції.
26. Організація складання іспитів і заліків. Критерії оцінювання знань студентів.
27. Професійне виховання студентів на матеріалах українознавчих дисциплін.
28. Вплив українознавчих дисциплін на формування національної свідомості майбутніх вчителів.
29. Педагогічне спілкування. Виховання риторичної культури вчителя-українознавця.
30. Планування позаурочних заходів з українознавчої тематики.
31. Педагогічна практика в системі професійної підготовки вчителя українознавчих дисциплін.
32. Методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики студентів-українознавців.

14. Питання до екзамену

1. Українознавство як наука, як навчальна дисципліна та методологія навчально-виховного процесу.
2. Філософсько-гуманістичні основи українознавства.
3. Оптимізація викладання українознавчих дисциплін у педагогічних вузах. Роль українознавчих дисциплін у професійному та духовному становленні майбутніх вчителів.
4. Українознавчий аспект змісту педагогічної освіти.
5. Концепція викладання українознавства в системі педагогічної освіти.
6. Українознавство як основа формування компетенцій майбутніх викладачів ВНЗ щодо викладання українознавчих дисциплін у вищій школі.
7. Функції та спектр дії українознавчих дисциплін, поняття «українознавчі дисципліни».
8. Основні проблеми при викладанні дисциплін українознавчого циклу. Налагодження міжпредметних в'язків.

9. Структура українознавчих дисциплін в педагогічних вузах, зокрема, в інституті історії, етнології та правознавства імені О. М. Лазаревського.

10. Предмет, мета та завдання курсу «МВУД у ЗВО».

11. Українознавчі дисципліни як фундаментальні дисципліни блоку професійного спрямування в навчальному плані напряму «Українознавство та краєзнавчо-туристична робота». Навчальний план та графік навчального процесу.

12. Вимоги та особливості створення навчально-методичного комплексу українознавчих дисциплін. Структурно-логічна схема узгодження дисциплін.

13. Робоча навчальна програма як основа формування змісту навчальної дисципліни. Розроблення навчальних програм і узгодження їх з типовими.

14. Дидактичне забезпечення реалізації змісту дисципліни. Тематичний план з дисципліни. Наочні та технічні засоби навчання у викладанні навчальних курсів.

15. Підготовка до викладання навчальних курсів з українознавчих дисциплін.

16. Дидактичні основи викладання українознавчих дисциплін.

17. Основні форми організації навчального процесу в системі вивчення українознавчих дисциплін.

18. Лекція в системі формування професійно-орієнтованих знань майбутніх вчителів. Методика читання лекцій. Загальні рекомендації до лектора.

19. Семінарські та практичні заняття з українознавчих курсів як основа поглиблення теоретичних знань та формування практичних умінь майбутніх викладачів. Методика проведення практичних і семінарських занять.

20. Модель семінарського заняття в активній формі.

21. Консультація як форма навчального заняття, що передбачає надання студентам (студенту) потрібної допомоги шляхом відповіді викладача на конкретні запитання.

22. Колоквіум як форма поточного контролю (тематичного, періодичного) знань і вмінь студентів з окремої теми або розділу (змістовного модулю).

23. Науково-дослідна робота студентів. Форми і види науково-дослідної роботи та методи її організації.

24. Методика організації курсового проектування. Підготовчий етап, зміст, правила оформлення та захист.

25. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження. Підготовчий етап, зміст, правила оформлення та захист.

26. Основні вимоги до структури магістерської роботи.

27. Роль самостійної роботи в опануванні змістом навчальних дисциплін. Теоретико-методологічні засади самостійної роботи студентів у навчально-виховному процесі ВНЗ.

28. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення українознавчих курсів.

29. Система контролю самостійної роботи студентів.

30. Види і форми організації індивідуальної роботи студентів. Взаємозв'язок індивідуальної, самостійної роботи та самоосвітньої діяльності.

31. Навчально-творча діяльність студентів. Теорія поетапного формування творчого досвіду.

32. Дидактичні основи управління навчально-творчою діяльністю студентів. Методи активізації творчої діяльності в навчальному процесі.
33. Педагогічний вплив на розвиток творчої особистості. Творчий стиль навчання.
34. Дидактичні ігри в системі управління НТД студентів.
35. Класифікація методів навчання та вимоги, критерії їх вибору.
36. Типологія та характеристика методів вивчення українознавчих дисциплін.
37. Інноваційні педагогічні технології активізації навчання.
38. Інноваційні технології при вивченні українознавчих дисциплін. Методи та форми активізації навчально-пізнавальної роботи студентів.
39. Сутність і види інтерактивних методів навчання.
40. Організація проблемного навчання.
41. Нетрадиційні види занять з українознавчих дисциплін.
42. Комплексні форми організації навчання студентів у процесі вивчення українознавчих дисциплін.
43. Засоби навчання в системі викладання українознавчих курсів: види, вимоги до використання.
44. Значення і роль аналізу й оцінювання навчальних досягнень студентів.
45. Методика оцінювання знань, умінь і навичок студентів.
46. Функції оцінювання навчальних досягнень студентів.
47. Види та рівні контролю навчальних досягнень студентів.
48. Організація складання іспитів і заліків, ДЕК.
49. Модульно-рейтингова і кредитно-модульна технологія навчання та оцінювання навчальних досягнень студентів.
50. Дидактичні засади кредитно-модульної системи навчання у вищих навчальних закладах.
51. Система мотивації студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання.
52. Реалізація основних напрямків виховної роботи через українознавчі дисципліни. Професійне виховання на матеріалах українознавчих дисциплін.
53. Вплив українознавчих дисциплін на формування національної свідомості майбутніх вчителів.
54. Педагогічне спілкування. Виховання риторичної культури майбутнього вчителя через українознавчі дисципліни.
55. Планування позаурочних заходів вчителів з українознавчих дисциплін. Індивідуальний план роботи викладача.
56. Планування та організація роботи куратора академічної групи.
57. Педагогічна практика в системі професійної підготовки вчителя українознавчих дисциплін.
58. Складання програми проведення педагогічної практики. План педагогічної практики. Щоденник педагогічної практики.
59. Методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики. Консультації зі студентами по їх підготовці до проведення занять (уроків) та виховних заходів.

60. Форми та методи контролю проходження педагогічної практики. Методика здійснення аналізу проведення студентом заняття.

61. Вимоги до звіту студента про проходження педагогічної практики. Структура та зміст звіту з педагогічної практики.

62. Підведення підсумків педагогічної практики. Критерії оцінювання знань, умінь та навичок студентів-практикантів.

Практичні завдання до екзамену з курсу

« Методика викладання українознавчих дисциплін у ЗВО»

1. Проаналізувати Розділ II Конституції України «Права, свободи та обов'язки і громадянина» з огляду на нормативно-правову базу у галузі освіти.

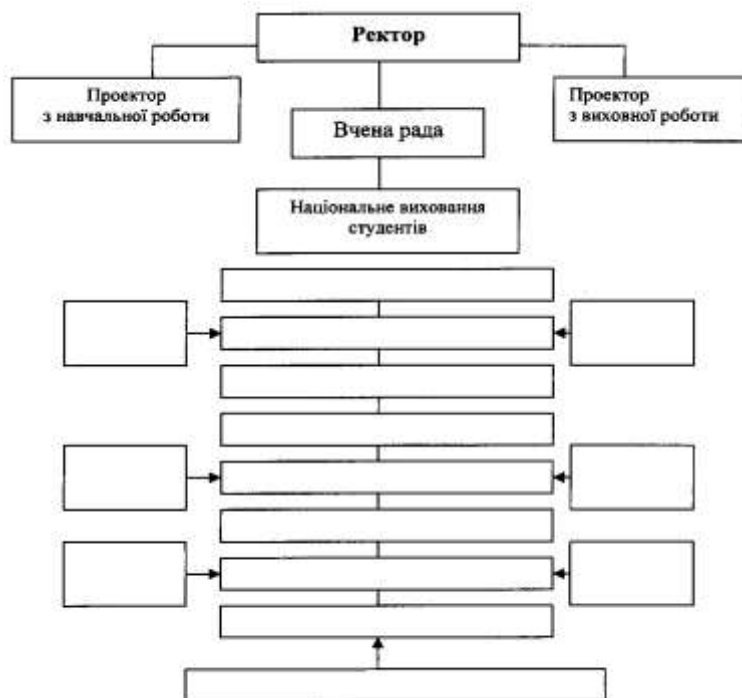
2. Прокоментувати основні завдання освіти, що стоять перед ВНЗ згідно з законами України «Про освіту», «Про вищу освіту».

3. Користуючись нормативно-правовою базою сфери освіти визначте основні завдання виховання громадян України.

4. Прокоментуйте такі законодавчі акти України, що регулюють організацію навчально-виховного процесу у ЗВО: Постанова КМУ «Про розроблення державних стандартів вищої освіти» (Додаток до Постанови КМУ «Вимоги до державних стандартів вищої освіти»), Закон України «Про мови», Положення про державний вищий заклад освіти.

5. Схарактеризуйте основні нормативно-законодавчі акти і документи з охорони праці у закладі освіти.

6. Закінчіть структурну схему системи виховної роботи у ВНЗ III-IV рівнів акредитації:

7. Прокоментуйте причини запровадження Болонської концепції, мету Болонського процесу і принципи Болонського процесу.

Понеділок										

22. Розробіть план-конспект лекції, акцентуючи увагу на методах, засобах та прийомах навчання (дисципліна і тема за вибором магістранта).

23. Оформіть письмово зразок проблемного викладу певного питання теми з обраного вами предмету. Напишіть методичні рекомендації щодо застосування цього методу: формулювання проблеми, розроблення гіпотез, рішення проблемної ситуації, аналіз отриманих результатів.

24. Складіть план (блок-схему) проведення семінарського заняття в активній формі.

25. Проаналізуйте класичну процедуру складання тестів. Наведіть один із варіантів закритих тестів (тест на впізнання, тест на достовірність і т.п.).

26. Розробіть дидактичну гру для поетапного контролю знань студентів (дисципліна за вибором магістранта).

27. Розробіть план і практичні завдання для самостійної роботи студентів (дисципліна і тема за вибором магістранта).

28. Розробіть структуру магістерської (курсової) роботи та алгоритм її написання.

29. Розробіть план-сценарій проведення позаурочного заходу з українознавчої тематики (за вибором магістранта).

30. Зробіть розподіл балів за рейтинговою системою з українознавчої дисципліни (дисципліна за вибором магістранта).

31. Розробіть орієнтовну схему звіту студента за педагогічну практику.

15. Рекомендована література

Базова

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Либідь, 2006. 105 с.

2. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. К. : Либідь, 1998. 560 с.

3. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів аспірантури. К. : Кондор, 2008. 272 с.

4. Батечко Н. Г. Сучасні підходи до формування змісту підготовки майбутніх викладачів вищої школи в умовах магістратури // Педагогічний процес: теорія і практика, № 4, , 2013. С. 5–20.

5. Болонський процес у фактах і документах / Упорядник М. Ф. Степко, Я. Л. Болюбаш, В. Д. Шинкарук т ін. К., Тернопіль : Вид-но ТДПУ, 2003. Режим доступу : <http://www.tspu.edu.ua>

6. Василюк А., Пахоцінський Р., Яковець Н. Сучасні освітні системи: Навчальний посібник. Ніжин : НДПУ, 2002. 139 с.

7. Ващенко Г. Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. К. : Українська видавнича спілка, 1997. 415 с.
8. Вергасов В. М. Активизация познавательной деятельности студентов в высшей школы. К. : Вища шк., 1985. 174 с.
9. Вишневецький О. Сучасне українське виховання. Педагогічні нариси. Львів, 1996. 236 с.
10. Володько В. Педагогічна система навчання: Теорія, практика, перспективи: Посібник для викладача. К. : Педагогічна преса, 2000. 148 с.
11. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. К. : АПН України, 1995. 45 с.
12. Гриневич Л. М. Поняття «освіта», «розвиток освіти», «освітня політика» в сучасному науковому дискурсі. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2015. № 1-2 (42-43). С. 14–19.
13. Депчинська І. А., Опачко М. В. Розиток змісту гуманітарної освіти: аналіз поняття. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2015. Вип. 36. С. 48–52.
14. Державна національна програма «Освіта». Україна ХХІ століття. К. : Райдуга, 1994. 61 с.
15. Дичківська І. Іноваційні педагогічні технології: підручник. 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
16. Драч І. І. Психолого-педагогічні аспекти втілення модульнорейтингової системи. Проблеми освіти. 2000. Вип. 22. С. 57–61.
17. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; голов. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер. 2008. 1040 с.
18. Жукова О. А. Дидактична гра як педагогічна технологія. Наукові записки кафедри педагогіки. Випуск ХХ. Харків : Видавничий центр ХНУ, 2008. С. 67–78.
19. Жукова О. А. Ігрові технології як складова професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти: виховний аспект. Розвиток виховної роботи у сучасному вищому навчальному закладі: змістовні домінанти та тенденції: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 22 листопада 2016). Харків, 2016. С. 136–138.
20. Закон України про вищу освіту. Режим доступу: <http://osvita.ua/>
21. Згуровський М. Основні завдання вищої освіти України щодо реалізації принципів Болонського процесу та забезпечення вимог сфери праці // Вища школа : наук.-практ. вид. 2004. № 5–6. С. 54–61.
22. Захара І. Філософія гуманітарної освіти як фактор розвитку української духовності. Соціогуманітарні проблеми людини. 2013. № 7. С. 18–25.
23. Іванцова О. П. Обґрунтування змісту основних понять у модульнорейтинговій системі навчання. Модернізація вищої освіти у контексті євроінтеграційних процесів: зб. наук. праць учасників Всеукраїнського методологічного семінару з міжнародною участю. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. С. 163–170.
24. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / за ред. П. Ю. Сауха. Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. 444 с.

25. Історія українознавства: Навчальний посібник / За ред. П. П. Кононенка. К. : Академвидав, 2011. 512 с.
26. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ : Вища школа, 2005. 343 с.
27. Касьянов Д. В. Філософські засади гуманізації освітнього простору в умовах нанотехнологічного розвитку суспільства. Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис. 2012. № 2. С. 43–49.
28. Козій М. К. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів: методичний посібник. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2001. 140 с.
29. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : «К.І.С.», 2004. 112 с.
30. Концепція педагогічної освіти. Схвалено колегією Міністерства освіти України 23 грудня 1998 року, протокол № 17/1–5 / Міністерство освіти України. Інститут змісту і методів навчання Міносвіти України. Інститут педагогіки і психології АПН України. К., 1998. 20 с.
31. Левківський К. М., Сухарніков Ю.В. Завдання щодо забезпечення якості вищої освіти України в контексті Болонського процесу // Вища школа. 2004. № 5–6. С. 89.
32. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / за ред. В. І. Лозової. 2-е вид., доп. і випр. Харків : ОВС, 2010. 480 с
33. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / Укл. М. Ф. Степко, Я. Я. Боллобаш, К. М. Левківський, Ю. В. Сухарніков. К. : Вид-во НМЦВО МОНУ, 2004. 24 с.
34. Навчальні ігри з історії та правознавства: метод. посіб. для вчителя / Закарпатський обл. ін-т післядипломної освіти; За ред. В. І. Кобаль. 3-є вид., доп. і перероб. Ужгород; Мукачево; Рівне; Тернопіль; Одеса : [б. и.], 2007. 200 с.
35. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 р. № 600. Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf> (дата звернення 02.07.2019).
36. Національна доктрина розвитку освіти. Режим доступу : <http://doshkolenok.kiev.ua>
37. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
38. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
39. Освітні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.) / За ред. В. І. Кременя. Тернопіль : Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. 147 с.
40. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курлянд. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2007. 495 с.

41. Прокопенко І. Ф., Євдокимов В. І. Сучасні педагогічні технології в підготовці вчителів: навч. посіб. Харків: Колегіум, 2008. 344 с.
42. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 03.12.2017)
43. П'ятакова Г. П., Заячківська Н. М. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі: Навчально-методичний посібник для студентів та магістрантів вищої школи. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 55 с.
44. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. Львів : Видавництво Львівської політехніки. 2014. 168 с.
45. Сисоєва С. О., Соколова І. В. Теорія і практика вищої освіти: навч. посібник. Київ-Маріуполь, 2016. 338
46. Тичина І. І., Грищенко Г. Т. Модульна система вивчення оцінки знань студентів. К. : УДПУ, 1994. 162 с.
47. Україна ХХІ століття. Державна національна програма «Освіта». К. : Райдуга, 1994. 61 с.
48. Українознавство в системі науки і навчальних дисциплін // Українознавство, 2003. № 2–3. С. 46–49.
49. Шинкаренко І., Гасанова І. Наш Болонський процес // Експерт. № 32. 2005. С. 14–24.
50. Юцявичене П. Теория и практика модульного обучения. Каунас : Швиеса, 1989. 272 с.

Допоміжна

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Либідь, 2006. 424 с.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої освіти: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратур. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 376 с.
4. Грабовська С. Л. Інтерактивне навчання у вузі: проблеми і перспективи // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. Вип.15. 2004. С. 171–176.
5. Кошманова Т. С. На шляху до новітньої педагогічної освіти (на прикладі Університету штату Мічіган). Львів, 2000. 345 с.
6. Кошманова Т. С. Розвиток педагогічної освіти у США (1960–1998 рр.). Львів : Вид-во «Світ», 1999. 486 с.
7. Мистецтво бути викладачем: Практ. посіб./ За ред. О. І. Сидоренка. К. : Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2003. 144с.
8. Моделі навчання (для студентів педагогічних спеціальностей) / За ред. Т. С. Кашманової. Серія: навчально-методичні матеріали. Вип. 5. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. 22 с.

9. Нагаєв В. М. Управління навчально-творчою діяльністю студентів: модульно-рейтинговий підхід // Наукові записки Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка: Зб. наук. праць. Вип. 46. Кіровоград : КДПУ, 2002. С. 35–40.
10. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: Навчальний посібник / За ред. О. Г. Мороза. К., 2001. 338 с.
11. Нор Е. Ф. Технология организации групповой учебной деятельности. Николаев, 1998. 75 с.
12. Основні технології. Навчально-методичний посібник / За заг. ред. О. М. Пехоти. К. : А.С.К., 2001. 348 с.
13. Педагогический энциклопедический словарь / Под. Ред. Б. М. Бим-Бада. 2002. Режим доступу : <http://dictionary.fio.ru>
14. Скаткин С. Н. Методология и методика педагогических исследований. М. : Педагогика, 1986. 152 с.
15. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К. : КПУ, 2000. 210 с.
16. Хуторской А. В. Современная дидактика. Санкт-Петербург, 2001. 346 с.
18. Шкіль М. Реформування вищої педагогічної освіти // Освіта і управління. 1997. № 2. С. 39–44.

16. Інформаційні ресурси

1. Законодавчі акти

Закон України від 10.02.1998 № 103/98-ВР «Про професійно-технічну освіту». Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів» від 1 березня 1999 р. № 309. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/ru/309-99-%D0%BF>

Закон України від 13.05.1999 № 651-XIV «Про загальну середню освіту». Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/651-14>

Указ від 17.02.2004 № 199/2004 «Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України». Реежим доступу : <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/199/2004>

Наказ МОН України «Про затвердження Положення про спеціалізовану вчену раду» від 14 вересня 2011 р. №1059. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1170-11>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 р. № 567. Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-%D0%BF>

Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII 2Про вищу освіту». Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII «Про ліцензування видів господарської діяльності» Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 р. № 266. Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII. Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» від 12 серпня 2015 р. № 579. Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання реалізації статті 54 Закону України «Про вищу освіту» від 19 серпня 2015 р. № 656. Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/656-2015-%D0%BF>

Наказ МОН України «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266» від 25 листопада 2015 р. № 1460/27905. Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30 грудня 2015 р. № 1187. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. № 261. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/ru/261-2016-%D0%BF>

Наказ МОН України «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам» від 14 січня 2016 р. №13. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16>

Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту». Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>

Наказ МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 р. № 40. Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187» від 10 травня 2018 р. № 347. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347-2018-%D0%BF/paran2#n2>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 6 березня 2019 р. №167. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2019-%D0%BF>

Наказ МОН України «Про затвердження форм документів атестаційної справи здобувача ступеня доктора філософії» від 22 квітня 2019 р. № 533. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0474-19>

Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII «Про фахову передвищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>

Наказ МОН України «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 11 липня 2019 р. № 977. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19>

Закон України від 18.12.2019 № 392-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-20>

2. Болонський процес у фактах і документах / Упоряд. М. Ф. Степко, Я. Л. Боллобаш, В. Д. Шинкарук та ін. К., Тернопіль, 2003. Режим доступу : <http://www.tsru.edu.ua>

3. Єрмаков І., Погоріла І. Феномен компетентісно спрямованої освіти // Відкритий урок : розробки, технології, досвід. 2005. № 9–10. Режим доступу : <http://pld.org.ua/index.php?go=Pages&in=view&id=213>.

4. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003–2004 рр.) / За ред. В. Г. Кременя. К., Тернопіль, 2004. Режим доступу : <http://www.tsru.edu.ua>

5. Педагогический энциклопедический словарь / Под ред. Б. М. Бим-Бада. 2002. Режим доступу : <http://dictionaru.fio.ru>

6. Полат Е. С. Метод проектов. Режим доступу : <http://nsk.fio.ru/festival/docs/polat.htm>

7. Халпер Д. Психология критического мышления. Режим доступу : <http://academy.odoportal.ru/documents/akadem/bibl/education/supporting/2.1.html>

8. Хуторской А. В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты // Интернет-журнал «Эйдос». 2002. 23 апреля. Режим доступу: <http://www.eidjc.ru/journal/2002/0423.htm>